

Foto: Wouter Faveyts

Wespendif (*Pernis apivorus*)

In de rijkere bossen in het midden en oosten van ons land komen we een van de meest intrigerende en geheimzinnige vogels tegen: de Wespendif. Vaak wordt hij versleten voor de veel algemenere Buizerd en weten mensen zelfs niet van zijn bestaan af. Hoog tijd dus om deze fascinerende bossoort onder de aandacht te brengen.

Roofvogels in de lift

Het gaat goed met veel van onze roofvogels. Na een bedroevend dieptepunt in de jaren zestig ten gevolge van DDT en andere doodoeners zijn hun aantallen fors toegenomen. Ook hun beschermde status heeft hierin een ondersteunende rol gespeeld. Maar we moeten waakzaam blijven, want nog steeds worden we te vaak geconfronteerd met roofvogelvervolging. Als je een kleinere roofvogel ziet in Vlaanderen heb je het meeste kans op een Sperwer of een Torenavalk. Bij de grotere soorten is de Buizerd veruit de talrijkste. Toch moet je onder andere rekening houden met de mogelijkheid dat het een Wespendif is.

Dubbelgangers

Roofvogels herkennen is vaak lastig, getuige de grote vraag naar roofvogelcursussen. Alhoewel ze merkwaardig genoeg tot totaal verschillende families behoren is

het onderscheid Wespendif - Buizerd een van de klassieke determinatie-uitdagingen. Buizerden hebben al een bijzonder variabel verenpak gaande van chocoladebruin tot bijna spierwit en ook bij de Wespendif is de ene duidelijk de andere niet. Alsof dat nog niet genoeg is kunnen beide soorten soms op het eerste zicht op elkaar lijken als twee druppels water. Toch zijn er bruikbare verschillen, als je maar weet waar je op moet letten. Het veiligste onderscheid is misschien wel de staarttekening. Bij de Buizerd is dit een reeks van fijne bandjes, gelijkmatig verdeeld over de gehele staart. Bij de Wespendif zijn dat enkele duidelijk afgetekende banden bij de basis van de staart en nog één aan het staarteind. Als hij op thermiek rondzweeft houdt een Wespendif zijn vleugels mooi vlak, terwijl bij een Buizerd de uiteinden wat naar boven wijzen. Verder heeft de Buizerd een vrij brede driehoekige kop terwijl die van de Wespendif slanker en wat duifachtig oogt. De iets langere staart van een Wespendif eindigt in een boogje en de vleugels zijn langer en smaller. De basis van de vleugels is bij de Buizerd breder dan de lengte van de staart, bij de Wespendif is dat net omgekeerd.

Als je zo'n Wespendif eens goed te zien krijgt val je als rechtgeaarde natuurliefhebber ongetwijfeld voor zijn charmes. Hun verenpak kan sterk getijgerd zijn met een patroon dat vanaf de ondervleugel mooi doorloopt over de

borst. Bij de Buizerd zijn daar vaak eerder verschillende kleurvlakken met in heel wat gevallen een lichtere U-vormige borstband.

Gat in de markt

Als je aan de ontwerptafel zou zitten en dieren zelf mocht uitvinden, zou je al gauw in de buurt van een aantal bestaande soorten uitkomen die heel logisch in mekaar zitten, maar een Wespendief...dat kan je niet verzinnen. Onwaarschijnlijk toch dat er een vogel bestaat met de instrumenten van een klassieke roofvogel die zich volledig toegelegd heeft op wespen(broed) als voedselbron (ca 75 % van zijn voedsel). Hoe heeft de evolutie ooit zo'n bokkensprong kunnen maken? Heel simpel: de Wespendief heeft een gat in de markt ontdekt. Wespenlarven zijn een bijzonder eiwitrijke prooi maar iedereen blijft er af. Dankzij zijn stevige bevedering op de kop en met plaatjes beschermde poten kunnen de agressieve wespen de Wespendief niet deren. Hij graaft zo'n nest doodleuk uit terwijl de wespen hem bij bosjes om de kop zwermen. Zie <http://www.naturephoto-cz.com/honey-buzzard:pernis-apivorus-photo-271.html>

Lekker veel eten voor u alleen, wat wil je nog meer! Maar net dat maakt de Wespendief ook kwetsbaar. Het wespenbestand kan van jaar tot jaar sterk schommelen. Zit dat bestand in een dip dan kan de Wespendief het die zomer wel schudden en slaat hij van lieverlee een broedseizoen over. Maar dit broedseizoen ziet het er goed uit, wespen bij de vleet!

Constructiefout?

Bosroofvogels zoals Sperwer en Havik zijn uitgerust met vrij korte, afgeronde vleugels. Dat laat hen toe om snel tussen de wirwar van takken en stammen door te laveren bij het achtervolgen van hun prooi. De Wespendief daarentegen heeft, als meest uitgesproken bosbewoner, eerder lange vleugels. Geen probleem, dolle achtervolgingen staan immers niet in zijn woordenboek. Hij zit veelal rustig

halfhoog in een boom of zelfs op de grond en wacht en kijkt geduldig waar de wespen naartoe vliegen. Zo spoort hij het nest op dat hij dan uitgraaft. Dat maakt dat Wespendieven heel onopvallend kunnen aanwezig zijn. Soms brengt hij van kilometers ver volledige wespenraten naar zijn met vers groen versierde nest. Hij kan bij zijn zoektocht naar wespenbroed evenzeer meer open gebieden en zelfs tuinen aandoen. Verder zijn ook bijen en hommels interessant voor hem, en als tussendoortje wil hij ook wel eens een hagedis, kikker, sprinkhaan, regenworm of zelfs een jonge vogel of wat bessen binnenspelen.

Vlinder mee

Bij de balts zijn die moeilijk op naam te brengen Wespendieven opeens te herkennen van op kilometers afstand. Ze klappen dan af en toe de vleugels boven het hoofd tegen elkaar. Uiteraard verliezen ze dan hoogte. Dat maken ze weer goed door enkele soepele vleugelslagen om dan opnieuw te beginnen 'vlinderen'. Dat levert dus een sterk golvend vliegbeeld op met in de golftop een kort fladdermomentje met de vleugeltoppen tegeneen.

Reisverzekering gewenst

Wespendieven zijn echte Afrika-trekkers. Ze komen pas goed en wel aan vanaf half mei en eind augustus-begin september poetsen ze de plaat. Ze kunnen zowel op thermiek als op slag trekken. Heel soms zien we ze hier in wat grotere groepen doorkomen, een spectaculair zicht. Overwinteren doen ze als een van de weinige vogels van bij ons in het tropisch regenwoud. Dat die risicovolle onderneming soms wel eens fout kan aflopen zien we hier : <http://www.roydennis.org/honey-buzzard/> Jonge vogels blijven de eerste levensjaren in Afrika om pas na 2-3 jaar voor het eerst naar hier te komen, en dan nog maar op verkenning.

Auteur: Koen Leysen, educatief medewerker Natuurpunt Educatie.